

Eksamensoppgave i PSY2019 Arbeids- og organisasjonspsykologi

Faglig kontakt under eksamen: Fay Giæver

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 28.05.2015

Eksamenstid (fra-til): 09.00-13.00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål

Antall sider: 2

Antall sider vedlegg: 0

Kontrollert av:

OPPGAVESETTET ER TO-DELT. DU SKAL SVARE PÅ:

- 2 deloppgaver
- 1 drøftingsoppgave
- Hver av oppgavene (oppgave 1 og 2) teller 50%

Oppgave 1- Besvar 2 av 3 deloppgaver

- a) Hva er positiv psykologi?
Gjør rede for hvordan denne retningen er blitt kritisert.
- b) Gjør rede for fenomenet «giftige emosjoner».
- c) Gjør rede for begrepet sykenærvær.

Oppgave 2- Besvar 1 av 2 oppgaver

ENTEN 2 a)

Autonomi er et aktuelt fenomen i arbeidslivet.

Beskriv innholdet i begrepet og drøft ulike konsekvenser av økt autonomi for arbeidsgiverne og arbeidstakerne.

ELLER 2 b)

Redegjør for begrepet utbrenthet og diskuter hvordan begrepet kan ses i sammenheng med teorier om psykososialt arbeidsmiljø.

Sensurveiledning PSY2019

Eksamen i PSY2019, Innføring i arbeids- og organisasjonspsykologi består av to oppgaver.

Oppgave 1 består av deloppgaver hvor 2 av 3 oppgaver skal besvares (a-c). Her er hensikten at studentene skal gjøre rede for/greie ut om ulike temaer, begreper etc. for å demonstrere forståelse av pensum og faglig teori.

Oppgave 2 består av to drøftingsoppgaver hvor kandidaten skal velge en av dem (a eller b). Her legges det vekt på en overordnet forståelse av pensum, men oppgaven bør samtidig struktureres ut fra en problemstilling. Videre så bør problemstillingen begrunnes på bakgrunn av praktisk, teoretisk og/eller empirisk relevans. En godt strukturert oppgave med tydelig og spisset problemstilling, og rød tråd i diskusjonen/drøftingen, kan veie opp for noen faglige hull. Det legges også vekt på kandidatens evne til å vise til relevante eksempler fra arbeidslivet. Når det gjelder kandidatens evne til å drøfte/diskutere bør man vurdere hvorvidt man viser til ulike eksempler (evt. argumenter) og setter disse opp mot hverandre. Videre, hvorvidt man gjør et forsøk på å sette spørsmålstegn ved begreper og teorier fra pensum. På denne måten gis kandidaten mulighet til å demonstrere forståelse av pensum på et høyere nivå enn bare ved å gjengi pensumlitteraturen og/eller eksempler fra pensumlitteraturen. Selvstendig tenkning omkring pensum vil følgelig trekke opp.

Oppgave 1 og 2 vektlegges likt (50%).

De ulike oppgavene gjennomgås enkeltvis nedenfor.

1 a) Hva er positiv psykologi? Gjør rede for hvordan denne retningen er blitt kritisert.

Oppgaven bør inneholde en definisjon av positiv psykologi, og samtidig si noe om hva formålet med retningen er og hvorfor man eventuelt trenger en endring i fokus innenfor psykologien. Det er viktig å trekke inn de tre hoveddimensjonene i forståelsen av positiv psykologi; subjektivt nivå (eks. positive emosjoner), positive individuelle trekk/karakteristika (eks. optimisme) og samfunnsnivå (eks. sunn organisasjon). Det er fordelaktig om man trekker inn kongstanken ved positiv psykologi hvor man påstår at det ikke er nok å fjerne de negative faktorene for å skape positive opplevelser, man må også tilføre positive ressurser.

Kritikken som bør nevnes er at positiv psykologi ikke er et nytt fenomen, men et tema som dukker opp gjentatte ganger i psykologiens historie. Her er det fordelaktig om man nevner at positiv psykologisk forskning forsøker å opprette en balanse mellom tema som er negative og positive innenfor psykologiske vitenskapelige publikasjoner.

Relevant pensumlitteratur: Kapittel 4 i Arbeids- og organisasjonspsykologi. Aktuelle tema til inspirasjon for et bedre arbeidsliv av Per Øystein Saksvik (red).

1 b) Gjør rede for fenomenet «giftige emosjoner».

Oppgaven bør inneholde en definisjon av kort emosjoner generelt, samt «giftige emosjoner» spesielt. Det bør komme tydelig fram at negative og «giftige emosjoner» ikke er det samme, og hva som er forskjellen mellom dem. Det bør redegjøres for mulige årsaker til at «giftige emosjoner» oppstår i organisasjoner, samt hvordan man kan unngå at negative følelser får utvikle seg, og bli «giftige», over tid.

Relevant pensumlitteratur:

Frost, kap. 1-3. og Kaufmann og Kaufmann, kap. 3.

1 c) Gjør rede for begrepet sykenærvær.

Oppgaven bør inneholde en definisjon av begrepet sykenærvær. Videre bør kandidatene ta for seg flere ulike tilnærminger til begrepet. Det er viktig at oppgaven inneholder en kritisk betraktning rundt positive og negative sider ved sykenærvær. Det vil være fordelaktig å inkludere Johns (2010) sin teori om sykenærvær i besvarelsen.

Relevant pensumlitteratur: Kapittel 8 i Arbeids- og organisasjonspsykologi. Aktuelle tema til inspirasjon for et bedre arbeidsliv av Per Øystein Saksvik (red).

Oppgave 2- Besvar 1 av 2 oppgaver

2 a) Autonomi er et aktuelt fenomen i arbeidslivet. Beskriv innholdet i begrepet og drøft ulike konsekvenser økt autonomi har for arbeidsgiverne og arbeidstakerne.

I pensumlitteraturen relateres autonomi særlig til kunnskapsarbeid og organisering av kunnskapsarbeid. Dette er også den vanligste måten å problematisere autonomibegrepet. Det er imidlertid også relevant å diskutere autonomi i forhold til andre organiseringer, som f.eks. jobbrotasjon og selvstyrte grupper. En slik utvidet redegjørelse for begrepet vil telle positivt. Økt autonomi i arbeidslivet åpner for både positive og negative konsekvenser. Ulike konsekvenser kan være press mot arbeidsmiljølovens bestemmelser, manglende ledelseskontroll, koordinering av arbeid og krav til individuell disiplinering. Særlig relevant er det å diskutere ledelsesutfordringer, ulike motivasjonstilnærminger og ikke minst problemstillinger knyttet til et grenseløst arbeid.

Relevant pensumlitteratur: Kapittel 3 i Det gode arbeidsmiljø. Krav og utfordringer av Einarsen & Skogstad. (red.). Samt kapittel 2 i Arbeids- og organisasjonspsykologi. Aktuelle tema til inspirasjon for et bedre arbeidsliv av Per Øystein Saksvik (red).

2 b) Redegjør for begrepet utbrenthet og diskuter hvordan begrepet kan ses i sammenheng med teorier om psykososialt arbeidsmiljø.

Begrepet utbrenthet skal defineres i tråd med pensum. Der defineres utbrenthet ut fra Maslach og kollegaer som en stressreaksjon som er et resultat av vedvarende eksponering overfor kroniske, jobb relaterte stressorer, altså stressfremmende forhold. At utbrenthet er en reaksjon av noe vedvarende og belastende og har både fysiske og psykiske symptomer bør vektlegges. Begrepet kan også settes opp mot andre begreper som depresjon, tilpasningsforstyrrelse og ME. Det vil også være en styrke om kandidaten her trekker paralleller til inndelingen av stressbegrepet og definerer utbrenthet innenfor stressreaksjon. Hvordan utbrenthet måles er noe som pensum har viet mye oppmerksomhet. Dette vil også være aktuelt å trekke inn her.

Opgavens andre del består av en diskusjon rundt hvordan utbrenthet kan ses i sammenheng med psykososialt arbeidsmiljø. Her bør det forekomme en definisjon av psykososialt arbeidsmiljø som beskrevet i pensum. Pensum beskriver en tredeling i tilnærmingen til psykososialt arbeidsmiljø og trekker paralleller til tredelingen av stressbegrepet. Videre skal kandidaten trekke frem teorier om psykososialt arbeidsmiljø. Her vil særlig JD-R modeller og COR-modellen være relevant. Det kan også være aktuelt å vise til krav, kontroll, støtte modellen og ubalanse modellen. Det forventes ikke at kandidaten diskuterer alle modellene opp mot begrepet. Her er det heller viktig at kandidaten begrunner sitt valg.

Uansett hvilke modeller som velger er det viktig at kandidaten viser generell forståelse for hvordan modellene er bygd opp. Det bør trekkes ut to modeller som besvarelsen går nærmere gjennom, da særlig inn på de prosessene som modellene postulerer kan føre til utbrenthet. Det er sentralt at kandidatene diskuterer forskjeller og ulikheter mellom modellenes tilnærming til utbrenthet.

Relevant pensumlitteratur: Kapittel 15 i Det gode arbeidsmiljø. Krav og utfordringer av Einarsen & Skogstad. (red.)